

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

**ZAIF KO'RUVCHI O'QUVCHILAR UCHUN IELTS LISTENING
BO'LIMIGA TAYYORGARLIK KO'RISHNING INNOVATSION USULLARI VA
MAXSUS AUDIO TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

**ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПОДГОТОВКИ К IELTS LISTENING
ДЛЯ СЛАБОВИДЯЩИХ УЧАЩИХСЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ
СПЕЦИАЛЬНЫХ АУДИОТЕХНОЛОГИЙ**

**INNOVATIVE WAYS TO PREPARE FOR THE IELTS LISTENING
SECTION FOR VULNERABLE READERS AND THE USE OF SPECIAL AUDIO
TECHNOLOGIES**

Xodjabekova Durdona Mrupbekovna

O'zbekiston Respublikasi, Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Tarjimonlik fakulteti

Ingliz tili tarjima nazariyasi kafedrasi stajor-o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zaif ko'ruvchi o'quvchilarni IELTS imtihonining listening bo'limiga tayyorlashda qo'llaniladigan innovatsion usullar va maxsus audio texnologiyalar tahlil qilingan. Mavjud ilmiy adabiyotlar asosida zamonaviy texnologik yechimlar, metodologik yondashuvlar va ularning samaradorligi o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, maxsus audio texnologiyalarning zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun IELTS listening ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati va istiqbollari aniqlangan.

Kalit so'zlar: IELTS listening, zaif ko'ruvchi o'quvchilar, audio texnologiyalar, adaptiv ta'lim, maxsus ta'lim texnologiyalari.

Аннотация: В этой статье анализируются инновационные методы и специальные аудиотехнологии, используемые для подготовки слабовидящих учащихся к экзамену IELTS listening. На основе имеющейся научной литературы исследованы современные технологические решения, методические подходы и их эффективность. По результатам исследования выявлено значение и перспективы специальных аудиотехнологий в развитии навыков IELTS listening для слабовидящих учащихся.

Ключевые слова: IELTS listening, слабовидящие ученики, аудиотехнологии, адаптивное обучение, технологии специального образования.

Abstract: This article analyzes innovative methods and special audio technologies used to prepare vulnerable students for the listening section of the IELTS exam. On the basis of the existing scientific literature, modern technological solutions, methodological approaches and their effectiveness are studied. Based on the results of the study, the

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

importance and prospects of special audio technologies in the development of IELTS listening skills for weak-seers have been identified.

Keywords: IELTS listening, vulnerable viewers, audio technology, adaptive education, special education technologies.

KIRISH. Zamonaviy globallashtirilgan dunyoda xalqaro miqyosda tan olingan til bilimi sertifikatlariga ega bo'lish oliy ta'lim va professional faoliyat uchun muhim ahamiyat kasb etmoqda. IELTS (International English Language Testing System) bugungi kunda eng nufuzli va keng tarqalgan xalqaro ingliz tili imtihonlaridan biri hisoblanadi. Biroq, zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun ushbu imtihonning listening qismiga tayyorgarlik ko'rish jarayoni o'ziga xos qiyinchiliklar va maxsus yondashuvlarni talab etadi [1]. So'nggi yillarda maxsus audio texnologiyalar va innovatsion usullarning rivojlanishi bu jarayonni yanada samaraliroq tashkil etish imkoniyatlarini yaratmoqda.

Ta'lim tizimining inklyuzivlik tamoyillariga ko'ra, har bir o'quvchi, jumladan maxsus ehtiyojli o'quvchilar ham, sifatli ta'lim olish va o'z salohiyatlarini to'liq namoyon etish huquqiga ega [2]. Zaif ko'ruvchi o'quvchilarning xalqaro sertifikatlariga tayyorgarlik ko'rish ularning kelajakdagi ta'lim va kasbiy imkoniyatlarini kengaytirishi bilan birga, jamiyatda to'laqonli ishtirok etishlarini ta'minlashga xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun IELTS listening bo'limiga tayyorgarlik ko'rishning samarali usullarini aniqlash va mavjud innovatsion texnologik yechimlarni tizimli ravishda o'rganish zaruriyati bilan belgilanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi zaif ko'ruvchi o'quvchilarni IELTS listening bo'limiga tayyorlashda qo'llaniladigan zamonaviy texnologik yechimlar va metodologik yondashuvlarni o'rganish hamda ularning samaradorligini tahlil qilishdan iborat. Bu maqsadga erishish uchun mavjud ilmiy adabiyotlar va amaliy tajribalar chuqur tahlil qilinib, zamonaviy yondashuvlarning afzalliklari va kamchiliklari aniqlanadi.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot metodologiyasi tizimli va qiyosiy tahlil usullariga asoslangan. Mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, xalqaro tajriba va zamonaviy texnologik yechimlar o'rganilgan.

Johnson [3] ning tadqiqotlariga ko'ra, zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun maxsus ishlab chiqilgan audio dasturlar listening ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirishi aniqlangan. Bu dasturlar ovoz balandligi va tezligini moslashtirish, takrorlash funksiyalari va maxsus audio effektlar bilan jihozlangan.

Aliyev va Karimov [4] o'z tadqiqotlarida zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun adaptiv listening platformalarining ahamiyatini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, bunday platformalar individual ehtiyojlarga moslashish imkoniyatini beradi va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshiradi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Ilmiy adabiyotlar tahlili natijasida zaif ko'ruvchi o'quvchilarni IELTS listening bo'limiga tayyorlash jarayonida qo'llaniladigan bir necha asosiy innovatsion yondashuvlar va texnologik yechimlar aniqlandi.

Zamonaviy audio texnologiyalar sohasida Smith [5] tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maxsus ishlab chiqilgan screen reader dasturlari va audio qurilmalar zaif ko'ruvchi o'quvchilarning listening ko'nikmalarini rivojlantirishda sezilarli natijalar bermoqda. Xususan, text-to-speech texnologiyalari va adaptiv audio formatlar alohida ahamiyatga ega. Wilson [6] ning ta'kidlashicha, ushbu texnologiyalar o'quvchilarga matnni turli tezlikda tinglash, zarur qismlarni takrorlash va audio materiallarni o'z ehtiyojlariga moslashtirib o'zlashtirish imkonini beradi.

Rahimov va Ganiyeva [7] o'zlarining "O'zbekistonda maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar" nomli tadqiqotlarida zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun maxsus ishlab chiqilgan mobil ilovalarning samaradorligini o'rganishgan. Ularning xulosalariga ko'ra, mobil ilovalar orqali o'quvchilar listening ko'nikmalarini nafaqat sinfda, balki uyda ham mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Usmonova [8] ning "Maxsus ta'lim muassasalarida chet tillarini o'qitishning zamonaviy tendensiyalari" nomli monografiyasida ta'kidlanishicha, O'zbekistonda zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun maxsus dasturiy ta'minotlar va o'quv materiallari bazasini yaratish bo'yicha sezilarli ishlar amalga oshirilmoqda. Muallif maxsus audio kitoblar va virtual trenajyorlarning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi.

Audio texnologiyalarning tez sur'atlarda rivojlanishi va maxsus metodologik yondashuvlarning takomillashuvi kelajakda bu yo'nalishdagi imkoniyatlarni yanada kengaytirishi kutilmoqda. Zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun IELTS listening bo'limiga tayyorgarlik ko'rish tizimini yanada takomillashtirish maqsadida quyidagi yo'nalishlarda ishlarni davom ettirish tavsiya etiladi: maxsus audio texnologiyalarni yanada takomillashtirish, o'qituvchilar uchun maxsus metodik qo'llanmalar ishlab chiqish, va xalqaro tajribani mahalliy sharoitlarga moslashtirib joriy etish.

XULOSA

Zaif ko'ruvchi o'quvchilarni IELTS listening bo'limiga tayyorlashda zamonaviy audio texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. O'tkazilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, maxsus ishlab chiqilgan audio dasturlar, screen reader texnologiyalari va adaptiv platformalar zaif ko'ruvchi o'quvchilarning listening ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, muvaffaqiyatli tayyorgarlik uchun quyidagi asosiy omillar muhim ahamiyatga ega: birinchidan, zamonaviy texnologik yechimlardan kompleks foydalanish; ikkinchidan, individual yondashuvga asoslangan metodologik tizimni joriy etish; uchinchidan, o'quvchilarning psixologik va fiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etish.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarning rivojlanishi zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun xalqaro sertifikatlarni

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

qo'lga kiritish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirmoqda. Bu esa o'z navbatida ularning ta'lim olish va professional rivojlanish imkoniyatlarini oshirib, jamiyatda to'laqonli ishtirok etishlarini ta'minlashga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mamadaliyev, K., Soliyev, A. va Raximova, M. (2023) 'Inklyuziv ta'limda xalqaro sertifikatlar: muammolar va yechimlar', O'zbekistonda pedagogik innovatsiyalar, 8(4), pp. 145-159.
2. Brown, M. (2023) 'Modern approaches in teaching IELTS listening for visually impaired students', International Journal of Special Education, 28(2), pp. 112-125.
3. Johnson, R. (2022) 'Audio technologies in special education: current trends and future perspectives', Educational Technology Review, 25(4), pp. 234-248.
4. Aliyev, B. and Karimov, S. (2023) 'Adaptiv listening platformalarining zaif ko'ruvchi o'quvchilar ta'limidagi roli', Ta'lim texnologiyalari, 15(3), pp. 45-58.
5. Smith, J. (2023) 'The role of adaptive audio technologies in IELTS preparation', Journal of Educational Technology, 18(3), pp. 156-169.
6. Wilson, D. (2022) 'Innovation in IELTS preparation methods', Language Assessment Quarterly, 19(4), pp. 201-215.
7. Rahimov, M. va Ganiyeva, S. (2023) 'O'zbekistonda maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar', Ta'lim va innovatsiyalar, 5(2), pp. 78-92.
8. Usmonova, N. (2024) 'Maxsus ta'lim muassasalarida chet tillarini o'qitishning zamonaviy tendensiyalari', Toshkent: "Ta'lim" nashriyoti.

